

Päätöksiä tekevän vaativan tuen asiantuntijaryhmän asettaminen

Ahall 06.02.2023 § 35
643/00.01.00/2023

Valmistelija: Kati Kantanen, puh 044 740 1951, kati.kantanen(at)pshyvinvointialue.fi, Seija Kärkkäinen, puh 040 747 0506, seija.karkkainen1(at)pshyvinvointialue.fi ja Sanna Suomi, puh 040 830 4340, sanna.suomi(at)pshyvinvointialue.fi

Lain sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansaattamisesta (616/2021) 4 luvun 20 §:ssä säädettiin kehitysvammalain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettujen erityishuoltopiirien siirtymisestä varoiteen ja velkoiteen sekä sitoumuksineen hyvinvointialueille 1.1.2023. Tämän myötä erityishuoltopiirien ja erityishuollon johtoryhmien toiminta on lakannut.

Hallitus antoi 24.11.2022 eduskunnalle esityksen (HE 312/2022) erityishuoltolain muuttamiseksi, koska eduskunta ei ehtinyt käsitellä vammaispalvelulainsäädännön kokonaisuudistusta koskevaa hallituksen esitystä (HE 191/2022) siten, että uusi vammaispalvelulaki ja kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) muutokset olisivat tulleet voimaan 1.1.2023 yhtä aikaa sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisen rakenneuudistuksen kanssa. Erityishuoltolain muutos vahvistettiin 20.12.2022.

Kehitysvammalain 1.1.2023 voimaan tulevan 23 §:n mukaan erityishuollon yksilöllistä järjestämistä varten hyvinvointialueella on oltava vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmä ja päätöksiä tekevä vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmä. Päätöksiä tekevät moniammatilliset asiantuntijaryhmät korvaavat nykyiset erityishuollon johtoryhmät. Päätöksiä tekevän vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmän jäsenenä on vähintään kolme hyvinvointialueen viranhaltijaa siten, että asiantuntijaryhmässä on edustettuna lääketieteen, psykologian ja sosiaalityön asiantuntemus.

Kehitysvammalain 31 §:n mukaan erityishuoltoon pyrkimistä koskeva aloite tulee tehdä hyvinvointialueelle. Erityishuollon antamisesta ja lopettamisesta päättää hyvinvointialueen päätöksiä tekevä vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmä, jollei hyvinvointialueen hallintosäännössä toisin määrätä. Erityishuollon yksilölliseksi toteuttamiseksi tulee hyväksyä erityishuolto-ohjelma jokaista erityishuollon tarpeessa olevaa henkilöä varten joko päätöksiä tekevän vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmässä tai sen määräämissä rajoissa toimintayksikön vastaava johtaja. Päätöksiä tekevä asiantuntijaryhmä antaa erityishuolto-ohjelman

hyväksymiseen oikeuden myös vammaispalvelukeskuksen johtavalle sosiaalityöntekijälle.

Henkilön määräämisestä erityishuollon toimintayksikköön tahdostaan riippumatta edellyttää edellytysten tutkimusta ja niistä annettavaa lausuntoa. Tästä on tehtävä hyvinvointialueen päätöksiä tekevälle vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmälle kirjallinen hakemus. Jos hyvinvointialueen päätöksiä tekevä vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmä hakemuksen ja muiden tarvittavien sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimusten ja selvitysten johdosta katsoo olevan ilmeistä, että edellytykset henkilön määräämiselle erityishuollon toimintayksikköön tahdostaan riippumatta ovat olemassa, päätöksiä tekevän vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmän on määrättävä henkilö toimitettavaksi tutkimukseen erityishuollon toimintayksikköön. Edellytyksenä on, että henkilö ei kykene tekemään hoitoaan ja huolenpitoaan koskevia ratkaisuja eikä ymmärtämään käyttäytymisensä seurauksia, hän todennäköisesti vakavasti vaarantaa terveyttään tai turvallisuuttaan taikka muiden henkilöiden terveyttä tai turvallisuutta, ja hänen hoitoaan ja huolenpitoaan ei voida järjestää muulla tavoin. Kun tutkimus on suoritettu, päätöksiä tekevän vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmän on päätettävä, määrätäänkö henkilö erityishuollon toimintayksikköön tahdostaan riippumatta.

Päätöksiä tekevää asiantuntijaryhmää tarvitaan siis silloin, kun henkilö tulee voida määrätä tahdosta riippumattomaan tutkimukseen, hoitoon tai huolenpitoon ja kun tulee lopettaa tahdosta riippumaton hoito tai huolenpito. Asiantuntijaryhmän päätös tulee alistaa hallinto-oikeudelle ja tahdosta riippumattoman erityishuollon edellytykset on arvioitava uudelleen viimeistään puolen vuoden kuluttua, tilanteen muuttuessa tai asiakkaan/laillisen edustajan hakemuksesta.

Lisäksi hyvinvointialueella tulee olla muita asiantuntijaryhmiä, jotka tukevat toimintayksiköitä asiakkaan itsenäisen suoriutumisen ja itsemääräämisoikeuden tukemisessa ja seuraavat ja arvioivat rajoitustoimenpiteiden käyttöä. Päätöksiä tekevän asiantuntijaryhmän ja muun asiantuntijaryhmän eriyttäminen on kehitysvammaisen henkilön oikeusturvan kannalta tärkeää erityisesti tahdosta riippumattomassa erityishuollossa.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella ei ole toimintayksikköä, jossa voitaisiin tahdosta riippumattoman hoidon edellytyksiä tutkia ja antaa niistä lausuntoa tai tahdosta riippumattomaan hoitoon soveltuvaa yksikköä. Nämä palvelut tuottaa toinen hyvinvointialue Pohjois-Savolle ostopalveluna.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella pidettiin 11.1.2023 kokous hyvinvointialuemuutoksen vaatimista toimenpiteistä vammaispalveluissa asiaan liittyvien johtavien viranhaltijoiden kesken. Kokouksessa todettiin, että uudistuksen myötä Vaalijalan kuntayhtymä, joka oli vastannut kehitysvammahuollosta Etelä- ja

Pohjois-Savossa Savon erityishuoltopiirin ominaisuudessa, on puurkaantunut ja Pohjois-Savon hyvinvointialueelle on siirtynyt Vaalijalan Pohjois-Savon kehitysvammaisten poliklinikka. Pohjois-Savon hyvinvointialueella edellä mainittu poliklinikka on nimeltään vammaispalveluiden osaamiskeskus, jossa henkilöresursseina on asiantuntijalääkäri(1), psykologi (1), sosiaalityöntekijä(1), autismikuntoutusohjaaja(1), kommunikaatio-ohjaaja (2) ja toimistos sihteeri (1). Lisäksi yksikköön on tulossa puheterapeutti (1). Kokouksessa linjattiin yhteisesti, että vammaispalveluiden osaamiskeskuksessa hoidetaan erityisen vaativan tuen asiakkaita. Päätöksiä tekevän vaativan tuen asiantuntijaryhmän varsinaiset jäsenet nimettäisiin vammaispalveluiden osaamiskeskuksen viranhaltijoista, jolloin turvattaisiin päätöksenteon asiantuntemus ja hyvinvointialueiden asukkaiden yhdenvertaisuus. Varajäsenet nimettäisiin yleisten palvelujen ja vammaispalvelukeskusten asiantuntijoista.

Esityslistan oheisaineistona:

- Esitysaineisto ja muistio hyvinvointialuemuutoksen vaatimista toimenpiteistä vammaispalveluissa 11.1.2023

Valmistelijan päätösehdotus:

Aluehallitus päättää, että

- asettaa kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain mukaisen päätöksiä tekevän vaativan tuen asiantuntijaryhmän edellä esitetyn mukaisesti
- päättää, että asiantuntijaryhmä toimii myös uudistuvan vammaislainsäädännön mukaisena vaativan moniammatillisen tuen päätöksiä tekevänä asiantuntijaryhmänä
- valtuuttaa perhe- ja vammaispalveluiden toimialajohtajan nimeämään asiantuntijaryhmän.

Esittelijä

hyvinvointialuejohtaja

Päätösehdotus

Aluehallitus päättää:

1) asettaa kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain mukaisen päätöksiä tekevän vaativan tuen asiantuntijaryhmän asiaselosteen mukaisesti

2) että asiantuntijaryhmä toimii myös uudistuvan vammaislainsäädännön mukaisena vaativan moniammatillisen tuen päätöksiä tekevänä asiantuntijaryhmänä

3) valtuuttaa perhe- ja vammaispalveluiden toimialajohtajan nimeämään asiantuntijaryhmän.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.